Nokta

Tamamlanan düşünceleri ve bazı yazım biçimlerini gösterir.

1. Cümle sonuna konur.

Bilim kulübümüz yeni bir proje hazırladı.

Tamamlanmış bir düşünce anlatılıyor. Cümlenin sonunda nokta var.

2. Bazı kelimelerin kısaltmasının sonuna konur.

Avukat → Av. • İngilizce → İng. • Numara → No.

Bu kısaltmaların sonunda nokta bulunur. TBMM ve cm gibi gösterimler noktasız yazılır.

3. Nokta işareti aynı zamanda sıra bildirdiği için sayılardan sonra kullanılır.

Deneme yarışının 5. etabını tamamladık.

5. gösterimi “beşinci” diye okunur. 5’inci de yazılabilir; nokta ile ek bir arada kullanılmaz.

4. Tarihlerin kullanımında “gün-ay-yıl” aralarına konur.

Kitap fuarı 21.11.2026 tarihinde açılacak.

Tarih 21 Kasım 2026 biçiminde de yazılabilir. Ay adı yazıyla yazıldığında araya nokta konmaz.

5. Saatlerin ifade edilmesinde saat ve dakika arasında kullanılır.

Atölye 13.45’te başlıyor, 15.10’da sona eriyor.

Noktalar saat ile dakikayı ayırır. Cümlenin sonundaki nokta ise anlatımı bitirir.

Aklında kalsın: Cümle sonundaki nokta ile tarih, saat ve sıra gösteren noktaların görevleri farklıdır.

Sorumasyon · Tüm hakları saklıdır. · 2026

Noktayı örneklerle öğrenelim

Önce örneği oku. Sonra işaretin neden kullanıldığını incele.

1. Bir iş veya durum anlatıyorsam cümleyi noktayla bitiririm.

Araştırma ekibi notlarını düzenledi.
Rüzgâr öğleden sonra hafifledi.
Serginin hazırlıkları tamamlandı.

Neden nokta? Her cümle bir olay veya durum bildiriyor. Soru sorulmuyor; güçlü bir duygu belirtilmiyor.

2. İki ayrı düşünceyi iki ayrı cümle olarak yazabilirim.

Yanlış: Deney bitti sonuçları kaydettik.
Doğru: Deney bitti. Sonuçları kaydettik.

İki ayrı cümle arasına nokta koyduk. Yeni cümlenin ilk sözcüğünü büyük harfle başlattık.

3. Nokta bir sayının yanında sıra da bildirebilir.

6 takım katıldı. → Altı takım katıldı.
6. takım katıldı. → Altıncı takım katıldı.

İlkinde takım sayısı veriliyor. İkincisinde katılan takımın sırası belirtiliyor. Sayının yanındaki nokta bu farkı oluşturuyor.

4. Bir cümlede noktaların görevleri farklı olabilir.

Gösteri 09.12.2026 tarihinde saat 11.25’te başlayacak.

Tarihteki noktalar gün, ay ve yılı; saatteki nokta saat ile dakikayı ayırıyor. Son nokta cümleyi tamamlıyor.

Aklında kalsın: İşaretin yerini incele: Cümlenin sonunda mı, rakamın yanında mı, tarihin içinde mi?

Sorumasyon · Tüm hakları saklıdır. · 2026

Noktanın diğer görevleri

Biraz daha öğrenelim: Sayılar, adresler ve kitap bilgileri.

.

1. İnternet sitesi adreslerinde alan adlarıyla uzantılar arasına konur.

www.eba.gov.tr

Adresin içindeki noktalar internet adresinin bölümlerini ayırır.

2. Matematik biliminde çarpma sembollerinden biridir.

7 · 8 = 56

Ortalanmış nokta çarpma işaretidir. İşlem 7 × 8 = 56 biçiminde de gösterilir.

3. Dört ve daha çok rakamlı sayılarda sağdan başlayarak her üçlü sayı grubunun arasına konur.

12.480 • 306.725 • 1.250.000

Sayılar sağdan başlayarak üçlü gruplara ayrılır. Noktalar bu grupların arasına yazılır.

4. Bir kitabın yazarını ve basım bilgilerini gösteren kaydın sonuna konur.

DEMİR, Selin, Gökyüzünü Keşfediyorum, Ufuk Yayınları, Ankara, 2026.

Bu hayalî kitap kaydının sonuna nokta kondu. Kayıt; yazar, eser ve basım bilgilerini içerir.

Aklında kalsın: “Gözlem bitti. Rapor hazırlandı.” örneğinde iki cümle noktayla ayrılır.

Sorumasyon · Tüm hakları saklıdır. · 2026

Virgül

,

Sıralananları ayırır; anlamı açık hâle getirir.

1. Aynı türden sözcükleri sıralarken aralarına virgül konur.

Deney için mıknatıs, ataş, kâğıt ve ip hazırladık.

Aynı görevdeki malzeme adları virgülle ayrıldı. Son iki adı “ve” bağladı.

2. Birbiri ardınca gelen kısa cümleleri ayırır.

Haritayı açtık, rotayı belirledik, yola çıktık.

Art arda gerçekleşen üç iş virgülle ayrılmış kısa cümlelerle anlatıldı.

3. Uzun cümlelerde işi yapanı belirginleştirmek için kullanılabilir.

Rehberimiz, müzenin üst katında sergilenen eski araçların kullanımını ayrıntılarıyla anlattı.

Uzun cümlede anlatan kişi rehberimizdir. Virgül bu kişiyi belirginleştiriyor.

4. Cümlenin arasına eklenen açıklamanın iki yanına konur.

Atlas, okul gazetesinin editörü, röportajı tamamladı.

“Okul gazetesinin editörü” Atlas hakkında ek bilgidir. Açıklamanın iki yanında virgül bulunur.

5. Tırnak içine alınmamış alıntı cümlelerden sonra konur.

Bulgularımı yarın paylaşacağım, dedi.

Birinin sözü tırnak kullanılmadan aktarıldı. Aktarılan sözün sonuna virgül kondu.

Aklında kalsın: Virgül, sıralanan bilgileri ayırır. Ek açıklamaların iki yanında da bulunabilir.

Sorumasyon · Tüm hakları saklıdır. · 2026

Virgülün diğer görevleri

Seslenme, cevap verme ve anlamı ayırt etme.

,

1. “Evet, hayır, peki, tamam, olur” gibi cevap sözcüklerinden sonra konur.

Elbette, araştırmana yardım ederim.
Olur, toplantıyı yarına alalım.

Elbette ve olur, ardından gelen cümleye bağlı cevap sözcükleridir. Sonlarına virgül koyduk.

2. Anlam karışıklığını engellemek için bir sözcükten sonra kullanılır.

İhtiyar, balıkçıya seslendi.

Seslenen kişi ihtiyardır. “İhtiyar balıkçıya” yazılsaydı ihtiyar olan, kendisine seslenilen balıkçı olurdu.

3. Birine seslenirken, seslenme sözünün sonuna konur.

Sayın Müdürüm, • Değerli Konuklar,

Mektup veya konuşmada seslenilen kişileri belirten sözlerin sonuna virgül gelir.

4. Sayılardaki kesirleri ayırmak için kullanılır.

4,75 • 12,6

Biraz daha öğrenelim: Ondalık gösterimlerde virgül kullanılır. Bu kullanım, binlik grupları ayıran noktadan farklıdır.

5. “Bu, şu, o” bir varlığın yerine kullanılıp cümlenin öznesi olursa ardından virgül konur.

Şu, geçen hafta incelediğimiz harita.

Şu sözcüğü haritanın yerine kullanılıyor. “Şu harita çok eski.” örneğinde ise şu sözcüğünden sonra virgül konmaz.

6. Bir kitabın yazarını ve basım bilgilerini gösteren kayıtta bilgileri ayırır.

DEMİR, Selin, Gökyüzünü Keşfediyorum, Ufuk Yayınları, Ankara, 2026.

Hayalî kitap kaydındaki yazar, eser, yayınevi, yer ve yıl bilgileri virgüllerle ayrılır.

Aklında kalsın: “Elbette, katılabilirim.” örneğinde cevap sözcüğü virgülle ayrılmıştır.

Sorumasyon · Tüm hakları saklıdır. · 2026

Virgül anlamı nasıl değiştirir?

,

Önce örneği oku. Sonra işaretin neden kullanıldığını incele.

1. Birden çok varlığı sıralarken virgülle ayırırım.

Geziye dürbün, pusula, matara götürdük.
Geziye dürbün, pusula ve matara götürdük.

Malzemeler sıralanıyor. İkinci cümlede son iki malzeme arasındaki virgülün görevini ve üstlendi.

2. Cevap verirken ilk sözcüğü ayırırım.

Hayır, sonuçları henüz açıklamadık.
Evet, bütün ölçümleri tamamladık.
Peki, raporu birlikte yazalım.

Cevap sözcüklerinin ardından virgül geldi. Cümlenin devamı verilen cevabı açıklıyor.

3. Bir virgül kimin anlatıldığını belirleyebilir.

Hasta doktora teşekkür etti.
Hasta, doktora teşekkür etti.

İlk cümle “hasta olan doktora” teşekkür edildiği biçiminde anlaşılabilir. İkinci cümlede teşekkür edenin hasta kişi olduğu belirgindir.

4. Seslendiğim kişiyi virgülle ayırırım.

Beren, sunumunu başlatabilirsin.
Sayın Kütüphane Görevlisi,
Bir kitap hakkında bilgi almak istiyorum.

İlk örnekte Beren’e sesleniliyor. Diğer satırlar bir mektubun başlangıcıdır. Seslenme sözünden sonra virgül konmuştur.

Aklında kalsın: Bir virgül, kimin konuştuğunu veya hangi kişiden söz edildiğini daha açık gösterebilir.

Sorumasyon · Tüm hakları saklıdır. · 2026

Virgülü nerede kullanmayız?

,

Biraz daha öğrenelim: Ek bilgiler; öğretmeninle incele.

1. Tek bir zarf-fiil eki almış sözcükten sonra virgül konmaz.

Eylül düşünerek cevap verdi.

Düşünerek sözcüğü cevabın nasıl verildiğini anlatır. Hemen arkasına virgül koymayız.

2. Bir cümlede zarf-fiil eki almış kelimeler art arda kullanıldığında ilkinden sonra virgül konur.

Notlarını okuyup, özenle seçerek örneklerini sıraladı.

Okuyup ve seçerek art arda kullanılmıştır. Bu ileri düzey kullanımı öğretmeninle inceleyebilirsin.

3. Cümle içinde “ya… ya, veya, yahut, ve” bağlaçlarının öncesine ya da sonrasına virgül konulmaz.

Harita ve rehber kitap aldık.
Ya müzeye gidelim ya sergiyi gezelim.

Ve ile ya bağlaçlarının yanlarına virgül konmadı.

4. “Hem… hem, gerek… gerek, ne… ne” gibi tekrarlı bağlaçların öncesinde ve sonrasında virgül bulunmaz.

Hem araştırdı hem rapor yazdı.
Ne duyuruyu ne afişi gördü.

Tekrarlanan hem ve ne bağlaçlarının yanlarına virgül koymayız.

5. “de, da” bağlacından, “-ınca, -ince” anlamında kullanılan “mı, mi”den ve şart ekinden sonra virgül konulmaz.

Ekibimiz de çalışmaya katıldı.
Kış geldi mi göl donar.
İzin alırsan arşivi inceleyebilirsin.

İkinci cümlede geldi mi, gelince anlamındadır. Üçüncü cümlede arşivi incelemek bir koşula bağlıdır.

Aklında kalsın: Virgülü her durakladığın yere koyma. Cümledeki sözcüklerin görevine bak.

Sorumasyon · Tüm hakları saklıdır. · 2026

Noktalı virgül

;

Biraz daha öğrenelim: Virgülle ayrılmış grupları birbirinden ayırır.

1. Kendi içinde virgüllerle ayrılmış birbirinden farklı türlerin karışmaması için aralarına konur.

Bir gruba cetvel, pergel; diğer gruba fırça, boya verildi.

İki malzeme grubu birbirinden noktalı virgülle ayrılıyor. Her grubun içinde virgül bulunuyor.

2. Kendi içinde virgülle ayrılmış ögeleri bulunan sıralı cümleleri birbirinden ayırmak için kullanılır.

Beren afişleri, davetiyeleri hazırladı; Kerem masaları, sandalyeleri düzenledi.

İki cümlenin kendi içinde virgül var. Cümleleri birbirinden ayırmak için noktalı virgül kullandık.

3. İkiden fazla eş değer ögesi arasında virgül bulunan cümlelerde özneden sonra konulabilir.

Kütüphanemiz; sessiz, düzenli ve aydınlıktır.

Kütüphanenin üç özelliği sıralanmıştır. Anlatılan varlıktan sonra noktalı virgül kullanılabilir.

4. Noktalı virgülden sonra genellikle küçük harfle devam edilir. Ancak özel adlar büyük harfle başlar.

Kerem futbol, basketbol; Selin yüzme, tenis kursuna katıldı.

Noktalı virgülden sonra Selin kişi adı geldiği için büyük harfle yazıldı.

Aklında kalsın: Önce grupların içini, sonra grupların arasını incele: Virgül ve noktalı virgül farklı görevler yapar.

Sorumasyon · Tüm hakları saklıdır. · 2026

İki nokta

“Şimdi örnek, açıklama veya konuşma geliyor.” der.

:

1. Bir cümle sonrasında anlatılanlarla ilgili örnekler verilecekse örneklerden önce konur.

Deneyde şu araçları kullandık: kap, su, termometre.

İki noktadan sonra kullanılan araçların örnekleri sıralandı.

2. Cümlede dile getirilen yargıyla ilgili açıklama yapıldığında konur.

Sonuç açıktı: Bitki ışığa doğru yönelmişti.

İkinci bölüm, sonucun ne olduğunu açıklayan tam bir cümledir.

3. Bir metin içerisinde konuşma bölümlerinden önce ya da sözlerin sahibinin isminden sonra konur.

Rehber: Bu yapının özelliği nedir?
Öğrenci: Taştan yapılmış olmasıdır.

Konuşanların adlarından sonra iki nokta konmuştur.

4. Matematik biliminde iki nokta bölme işareti olarak kullanılır.

48 : 8 = 6

Matematikte iki nokta bölme anlamına gelir. İşlem 48 ÷ 8 = 6 olarak da yazılabilir.

5. İki noktadan sonra tam bir cümle gelirse büyük harfle başlanır. Yalnızca örnekler sıralanıyorsa özel ad olmayan sözcükler küçük yazılır.

İncelediğimiz taşıtlar: tren, vapur, uçak.
Ekibimizdeki öğrenciler: Beren, Kerem, Selin.

Tür adları küçük, kişi adları büyük harfle başlar. İki nokta bu farkı değiştirmez.

Aklında kalsın: İki nokta; örnekleri, açıklamayı veya konuşmayı haber verebilir.

Sorumasyon · Tüm hakları saklıdır. · 2026

İki noktadan sonra ne gelir?

Önce örneği oku. Sonra işaretin neden kullanıldığını incele.

:

1. Örnekler sıralanacaksa iki nokta kullanırım.

Dört yön öğrendik: doğu, batı, kuzey, güney.
Şu meslekleri araştırdık: mimarlık, veterinerlik, mühendislik.

İlk bölüm, arkasından bir örnek listesi geleceğini haber verir. İki nokta listeden önce yazılır.

2. Bir düşünceyi açıklayacaksam iki nokta kullanabilirim.

Şunu fark ettim: Gölge öğleden sonra uzamıştı.
Amacımız belli: Okul bahçesini daha yeşil hâle getireceğiz.

İkinci bölüm ilk bölümün anlamını açıklar. Her iki açıklama da tam bir cümle olduğu için büyük harfle başlar.

3. Kimin konuştuğunu belirttikten sonra iki nokta koyarım.

Sunucu: Projenizi nasıl hazırladınız?
Beren: Önce kaynakları araştırdık.

İki nokta, konuşan kişiyi söylediği sözden ayırır.

4. Örnek ile tam cümleyi ayırt ederim.

Gerekli belgeler şunlar: izin kâğıdı, başvuru formu.
Duyuru şöyleydi: Başvurular cuma günü bitecek.

İlkinde yalnızca belge adları sıralandı. İkincisinde bir cümle aktarıldı. Bu yüzden başlangıç harfleri farklıdır.

Aklında kalsın: İki noktadan sonraki bölüm tam cümleyse büyük harfle başla; yalnızca tür adlarıysa küçük harf kullan.

Sorumasyon · Tüm hakları saklıdır. · 2026

Üç nokta

Tamamlanmayan ya da bir bölümü söylenmeyen anlatımlarda kullanılır.

...

1. Anlatım olarak tamamlanmamış cümlelerin sonuna konur.

Uzakta sisli tepeler, sessiz köyler, kıvrılan yollar...

Görüntüler sıralandı ama anlatım tamamlanmadı. Devamı okuyucunun hayaline bırakıldı.

2. Cümle içinde söylenmeyen bazı argo ve kaba sözlerin bazı harfleri yerine konur.

Anlatıcı kaba sözü “S...” biçiminde yazmıştı.

Sözün yazılması uygun görülmeyen bölümü üç noktayla gizlenmiştir. Sözü tamamlamaya gerek yoktur.

3. Bir metin içinde yer alan alıntı cümlelerin eksik bulunan yerlerine konur.

Tam metin: “Müzeye girdik, eski haritaları inceledik, notlarımızı aldık.”
Kısaltılmış alıntı: “Müzeye girdik ... notlarımızı aldık.”

Aktarılmayan bölümün yerine üç nokta koyduk.

4. Bazı cümlelerde söz yarıda kesilir, devamı okuyucunun hayal gücüne bırakılır. Sözün kesildiği yere üç nokta konur.

Eski sandığın kapağını kaldırdığında...

Ne görüldüğü söylenmemiş, söz yarıda bırakılmıştır.

5. Seslenmelerden, ünlemlerden sonra üç nokta konularak anlam pekiştirilir.

Ah, o unutulmaz yolculuk!..

Biraz daha öğrenelim: Ünlemden sonra iki nokta daha eklenmesi, sözün sürüyormuş gibi hissedilmesini sağlar.

Aklında kalsın: Üç nokta, söylenmeyen veya tamamlanmayan bir bölüm bulunduğunu gösterir.

Sorumasyon · Tüm hakları saklıdır. · 2026

Söz tamamlandı mı?

Önce örneği oku. Sonra işaretin neden kullanıldığını incele.

...

1. Tamamlanan sözün sonuna nokta koyarım.

Kıyıda eski bir deniz feneri vardı.
Kıyıda bir deniz feneri, kayalıklar, yosunlar...

İlk cümle tamamlandığı için nokta vardır. İkinci anlatımda görüntüler sıralanmış, söz tamamlanmamıştır.

2. Devamını söylemediğim sözde üç nokta kullanabilirim.

Tam bulmacayı çözecektim ki...
O gün gördüklerimi bir anlatabilsem...

Sözün devamı söylenmedi. Üç nokta, anlatımın yarıda kaldığını gösteriyor.

3. Bir alıntının bir bölümünü atladığımda bunu gösteririm.

Asıl söz: “Soruları hazırladık, uzmanla görüştük, cevapları kaydettik.”
Kısaltılmış söz: “Soruları hazırladık ... cevapları kaydettik.”

Uzmanla görüştük bölümü çıkarıldı. Üç nokta, alıntının bir parçasının aktarılmadığını gösterir.

4. Üç nokta ile soru işaretini karıştırmam.

Bu izler nereye gidiyor?
İzleri takip edince karşılaştığımız manzara...

İlk söz soru soruyor. İkinci söz tamamlanmadığı için üç noktayla bitiyor.

Aklında kalsın: Cümle bitmişse nokta; anlatım yarım kalmışsa üç nokta kullanmayı düşün.

Sorumasyon · Tüm hakları saklıdır. · 2026

Soru işareti

Cümlenin gerçekten soru sorup sormadığına dikkat et.

?

1. Soru sözcüğü ve soru eki içeren soru anlamlı sözlerin sonuna konur.

Bu yapı ne zaman yapılmış?
Araştırmanı tamamladın mı?

İki cümle de bir cevap bekler. Ne zaman ve mı, soru anlamını fark etmeye yardım eder.

2. Bazı cümlelerde soru eki veya sözcüğü kullanılmasa da soru anlamı bulunmaktadır. Bu cümlelerin sonuna konur.

Görevli sordu:
— Doğum yeriniz?

Doğum yeriniz neresidir sorusu kısaltılarak sorulmuştur.

3. Emin olunmayan, tahminlere göre söylenen tarih ve yerlerin yanına konur.

Eski haritada yapım yeri “Edirne (?)” olarak belirtilmişti.

Soru işareti yay ayraç içinde kullanılarak yer bilgisinin kesin olmadığı gösterilmiştir.

4. “mı / mi” ekini alan bölüm “-ınca / -ince” anlamı taşıyorsa cümlenin sonuna soru işareti getirilmez.

Sonbahar geldi mi yapraklar sararır.

Burada geldi mi, gelince anlamındadır. Cümle bilgi verdiği için noktayla biter.

5. Sıralı ve bağlı cümlelerin hepsi soru anlamı taşısa da soru işareti en sona konur.

Önce ölçüm mü yapalım, sonuçları mı karşılaştıralım?

Birbiriyle bağlantılı seçenekler tek soruda sunulmuş, soru işareti en sona konmuştur.

Aklında kalsın: “Hangi yolu seçtiğini öğrendik.” soru cümlesi değildir; noktayla biter.

Sorumasyon · Tüm hakları saklıdır. · 2026

Soru mu, bilgi mi?

?

Önce örneği oku. Sonra işaretin neden kullanıldığını incele.

1. Cevap bekleyen sorunun sonuna soru işareti koyarım.

Pusula hangi yönü gösteriyor?
Sergi kaç gün açık kalacak?
Kaynağın adını yazdın mı?

Bu cümleler yön, süre ve yapılan iş hakkında bilgi ister. Sonlarına soru işareti gelir.

2. Benzer sözcükler her zaman soru oluşturmaz.

Toplantı ne zaman başlayacak?
Toplantının ne zaman başlayacağını öğrendim.

İlk cümle zaman bilgisini soruyor. İkinci cümle bu bilginin öğrenildiğini bildiriyor; soru işareti almıyor.

3. Soru ekini ayrı yazar, işareti cümlenin sonuna koyarım.

Yanlış: Haritayı inceleyebilirmiyiz.
Doğru: Haritayı inceleyebilir miyiz?
Doğru: Bu ölçüm doğru mu?

Soru eki önceki sözcükten ayrı yazılır. Soru cümlesinin sonuna soru işareti konur.

4. Soruya verilen cevap genellikle noktayla biter.

— Hangi kaynaktan yararlandın?
— Bir ansiklopediden yararlandım.
— Bilgileri nasıl kaydettin?
— Küçük notlar hâlinde yazdım.

Soruların sonunda soru işareti, bilgi veren cevapların sonunda nokta vardır.

Aklında kalsın: Cümlede soru sözcüğü bulunması yeterli değildir. Gerçekten cevap istenip istenmediğine bak.

Sorumasyon · Tüm hakları saklıdır. · 2026

Ünlem işareti

Güçlü duyguları, seslenmeleri ve uyarıları gösterir.

!

1. Şaşma, acı, sevinç, korku gibi duyguları yansıtan sözlerin sonuna konur.

Harika, projemiz sergiye seçildi!
Eyvah, deney kabı devrildi!

İlk cümlede sevinç, ikinci cümlede telaş vardır. Güçlü duygular ünlemle belirtilir.

2. Hitap sözleri, seslenme sözleri ve uyarılardan sonra konur.

Dinleyiciler! Lütfen yerlerinize geçin.
Dikkat! Bu bölüme girmeyin.

İlk örnekte güçlü seslenme, ikinci örnekte uyarı vardır.

3. Alayın, kinayenin ve küçümsemenin yer aldığı sözlerden sonra yay ayraç içinde konur.

Ne kadar titizmiş (!) ama raporun yarısını unutmuş.

Biraz daha öğrenelim: Titiz olduğu söylenirken aslında bunun tersi anlatılıyor.

4. Ünlem işareti, ilgili sözden sonra konulabileceği gibi cümlenin sonuna da konulabilir.

Eyvah! Son treni kaçırdık.
Eyvah, son treni kaçırdık!

Ünlem duygu sözünün hemen ardından veya cümlenin sonunda kullanılabilir.

Aklında kalsın: Güçlü duygu, seslenme ve uyarılarda ünlem kullanılır. Her cümle ünlemle bitmez.

Sorumasyon · Tüm hakları saklıdır. · 2026

Duyguyu ve uyarıyı fark et

Önce örneği oku. Sonra işaretin neden kullanıldığını incele.

!

1. Sevincimi güçlü biçimde anlatabilirim.

Takımımız finale yükseldi.
Muhteşem, takımımız finale yükseldi!

İlk cümle bilgi verir. İkincisi aynı olayı güçlü bir sevinçle anlatır; ünlem bu farkı gösterir.

2. Korku, acı veya şaşkınlık da ünlemle anlatılabilir.

Eyvah, dal kırılıyor!
Ah, parmağımı sıkıştırdım!
Vay canına, ne derin bir vadi!

Sırayla korku, acı ve şaşkınlık anlatılıyor. İşareti seçerken cümlenin duygusunu düşünürüz.

3. Güçlü bir uyarının sonuna ünlem koyarım.

Dur! İnşaat alanına yaklaşma.
Dikkat! Tavan çok alçak.

Ünlem kısa uyarının sonunda bulunuyor. Sonraki cümle uyarının nedenini açıklıyor.

4. Aynı konuda farklı işaretler kullanabilirim.

Tekne kıyıya yaklaştı.
Tekne kıyıya mı yaklaştı?
Yaşasın, tekne kıyıya ulaştı!

İlk cümle haber veriyor, ikincisi soru soruyor, üçüncüsü sevinç bildiriyor. Son işaretler bu anlamlara göre seçildi.

Aklında kalsın: Bilgi, soru ve duygu arasındaki farkı düşünerek cümlenin son işaretini seç.

Sorumasyon · Tüm hakları saklıdır. · 2026

Kısa çizgi

-

Sözcükleri, ekleri ve bazı sayı aralıklarını ayırır.

1. Satırın sonuna kelimenin tamamı değil de bir parçası sığıyorsa kelimenin bölündüğü yere konur.

Araştırmamı bilgisa-
yarda tamamladım.

Bilgisayarda sözcüğü bil-gi-sa-yar-da biçiminde hecelenir. Sa hecesinin ardından satır değişebilir.

2. Cümle içinde yer alan ara sözleri, ara cümleleri ayırmak için bu bölümlerin başına ve sonuna konur.

Gezinin son durağını -tarihî köprüyü- hepimiz merak ediyorduk.

İki çizgi arasındaki söz, hangi duraktan söz edildiğini açıklıyor.

3. Dil bilgisi dersinde sözcüklerin kökleri, ekleri ayrılırken aralara konur.

orman-lık • göz-ler

Sözcüklerin kökü ile eki kısa çizgiyle ayrılmıştır.

4. İsim yapan eklerin başına, fiil yapan eklerin ise başına ve sonuna konur.

İsim yapan ek: -sız • Fiil yapan ek: -lan-

Biraz daha öğrenelim: su-suz, can-lan-mak. Ekler bu şekilde gösterilebilir.

5. Kelime ve sayıların arasına “-e, -den, ve, ile, ila” anlamını vermek için konur.

Bursa-Balıkesir yolu • 20-30 dakika

Kısa çizgi yer adları arasında bağlantıyı, sayılar arasında bir aralığı gösterir.

6. Matematikte çıkarma işaretidir. Sıfırın altındaki değerleri göstermek için de kullanılır.

64 - 28 = 36 • Sıcaklık -5 derece.

İlkinde çıkarma işlemi, ikincisinde sıfırın altında bir sıcaklık gösteriliyor.

Aklında kalsın: Satır sonunda sözcüğü hecelerinden böl. Çizgiyi önceki satırın sonunda bırak.

Sorumasyon · Tüm hakları saklıdır. · 2026

Heceler ve satır sonu

-

Önce örneği oku. Sonra işaretin neden kullanıldığını incele.

1. Sözcüğün hecelerini kısa çizgiyle gösterebilirim.

kütüphane → kü-tüp-ha-ne
araştırma → a-raş-tır-ma
gökyüzü → gök-yü-zü

Sözcükler hecelerine ayrıldı. Kısa çizgiler hecelerin sınırlarını gösteriyor.

2. Satır sonunda sözcüğü hece sınırından bölerim.

Raporumu kütüp-
hanede yazdım.

Kütüphanede sözcüğü kü-tüp-ha-ne-de biçiminde hecelenir. İlk iki heceden sonra satır değişti.

3. Hecenin ortasını kesmem.

Yanlış: göky-
üzünü izledik.
Doğru: gök-
yüzünü izledik.

Gökyüzünü sözcüğünün heceleri gök-yü-zü-nü biçimindedir. Göky bir hece değildir; gök hecesinden sonra bölmek doğrudur.

4. Kısa çizgi sonraki satırın başına taşınmaz.

Doğru: Bilgileri ansiklo-
pediden buldum.
Yanlış: Bilgileri ansiklo
-pediden buldum.

Ansiklopedi sözcüğü an-sik-lo-pe-di biçiminde hecelenir. Kısa çizgi, satırın sonunda kalmalıdır.

Aklında kalsın: Harf sayısına göre değil, hece sınırına göre böl. Sözcüğü sesli söylemek sana yardım eder.

Sorumasyon · Tüm hakları saklıdır. · 2026

Uzun çizgi ve eğik çizgi

Konuşmaları ve yan yana yazılan farklı bölümleri gösterir.

— /

1. Uzun çizgi, bir metinde yer alan konuşmaları göstermede kullanılır.

Kerem görevliye sordu:
— Sergiyi gezebilir miyiz?
— Elbette, bu taraftan başlayabilirsiniz.

Her kişinin sözü ayrı satırda konuşma çizgisiyle başlar.

2. Konuşmalar tırnak içinde verildiğinde uzun çizgi kullanılmaz.

Kerem, “Sergiyi gezebilir miyiz?” diye sordu.

Aynı konuşma tırnak içinde verildi. Bu biçimde ayrıca konuşma çizgisi kullanılmaz.

3. Şiirin dizeleri yan yana yazıldığında dizeler arasına eğik çizgi konur.

Yol uzanır dağlara / Rüzgâr değer dallara

Bu çalışma için yazılan dizeler yan yana verildiğinde aralarına eğik çizgi konmuştur.

4. Adres yazımlarında ev numarası ile daire numarası, semt ile şehir arasına konur.

Çınar Caddesi No: 24/6 Osmangazi/Bursa

Örnek adreste bina numarası 24, daire numarası 6’dır. İlçe ve il de eğik çizgiyle ayrılır.

5. Tarihlerin yazımında gün, ay ve yıl arasına konur.

29/10/2026

Gün, ay ve yıl eğik çizgilerle ayrıldı. 29.10.2026 biçimi de kullanılabilir.

Aklında kalsın: Konuşma çizgisinden sonra kişinin sözü gelir. Eğik çizgi ise tarih ve adres gibi bölümleri ayırabilir.

Sorumasyon · Tüm hakları saklıdır. · 2026

Eğik çizginin diğer görevleri

/

Biraz daha öğrenelim: Ekler, adresler ve matematik.

1. Değişik şekillerini göstermek için ekler arasına konur.

-sız / -siz / -suz / -süz

Aynı ekin farklı biçimleri gösteriliyor: parasız, sessiz, susuz, güçsüz.

2. Web sitesi adreslerinde “http:” veya “https:” bölümünden sonra kullanılır.

https://www.eba.gov.tr

Https bölümünden sonra iki eğik çizgi bulunur.

3. Matematikte bölme işaretidir.

72 / 9 = 8 • 56 / 7 = 8

Eğik çizgi bu işlemlerde bölme anlamındadır.

4. Birimler arasındaki oranları göstermede kullanılır.

75 km/sa

Saatte 75 kilometre diye okunur. Eğik çizgi iki birimin ilişkisini gösterir.

Aklında kalsın: Aynı eğik çizgi, bulunduğu yere göre farklı görev üstlenebilir.

Sorumasyon · Tüm hakları saklıdır. · 2026

Kesme işareti

,

Özel adlara ve bazı gösterimlere gelen ekleri ayırır.

1. Kişi ve yer adlarına gelen bazı ekler kesme işaretiyle ayrılır.

Beren’in dosyası • Konya’ya gittik. • Bu, Atlas’tır.

Özel adın ardından gelen ek kesme işaretiyle ayrılmıştır.

2. Kişi isimlerine getirilen “bey, hanım, efendi, paşa” gibi saygı ve unvanlara gelen ekler kesmeyle ayrılır.

Cem Bey’e danıştık. Aylin Hanım’ın önerisini dinledik.

Kişi adıyla birlikte kullanılan unvanın eki kesmeyle ayrılır.

3. Kısaltmalara gelen ekleri ayırmak için kullanılır.

THY’nin uçağı • TBMM’de bir toplantı

Kısaltmalara gelen ekler kesmeyle ayrılır ve kısaltmanın okunuşuna uyar.

4. Sayılara gelen ekler de kesme işaretiyle ayrılır.

Saat 12’de başlayalım. 8’inci bölümü okudum.

Rakamla yazılan sayıların eki ayrılır. 8’inci yerine 8. de yazılabilir.

5. Belirli bir tarihi belirten aylara ve günlere gelen ekler kesmeyle ayrılır.

30 Ağustos’ta törene gittik.

Belirli bir tarihi gösteren ay adına gelen ek kesmeyle ayrıldı.

6. Bir ek ve harfe gelen ekler kesmeyle ayrılır.

k’den sonra l gelir.

Harf adına gelen ek kesme işaretiyle ayrılmıştır.

Aklında kalsın: Özel ad ile ek arasına kesme koyarken boşluk bırakma: “Beren’in”.

Sorumasyon · Tüm hakları saklıdır. · 2026

Kesme nerede kullanılır?

,

Önce örneği oku. Sonra işaretin neden kullanıldığını incele.

1. Kişinin adı ile ona gelen eki ayırırım.

İpek → İpek’in projesi
Doruk → Doruk’a danıştım.
Sinem → Sinem’i dinledim.

Kişi adları yazımda değişmedi. Sonradan gelen ekler kesme işaretiyle ayrıldı.

2. Yer ve hayvan adlarına gelen eklerde de kullanırım.

Trabzon’dan döndük.
Karadeniz’in kıyısında yürüdük.
Boncuk’a su verdim.

Trabzon ve Karadeniz yer adlarıdır. Boncuk belirli bir hayvanın özel adıdır. Bu adların ekleri ayrılır.

3. Her sözcüğün ekini kesmeyle ayırmam.

Doğru: köpeğin tasması
Doğru: Boncuk’un tasması
Yanlış: köpek’in tasması

Köpek genel tür adıdır; eki ayrılmaz ve sözcük köpeğin biçimini alır. Boncuk özel ad olduğu için eki kesmeyle ayrılır.

4. Rakamla yazılan sayının ekini ayırırım.

15’te → on beşte
9’uncu → dokuzuncu
2030’da → iki bin otuzda

Sayı rakamla yazıldığında ek ayrılır. Sözcüklerle yazılan bu örneklerde kesme kullanılmaz.

Aklında kalsın: Genel tür adıyla özel adı ayırt et. Her sözcüğün eki kesmeyle ayrılmaz.

Sorumasyon · Tüm hakları saklıdır. · 2026

Kesme işaretinde ayrıntılar

,

Biraz daha öğrenelim: Her özel ad ekinde kesme kullanılmaz.

1. Yer bildiren özel isimlerde kısaltmalı söyleyiş söz konusu olduğu zaman ekten önce kesme işareti kullanılır.

Çanakkale Boğazı'nı geçtik. Boğaz'ın kıyısında durduk.

İkinci cümlede Boğaz, Çanakkale Boğazı yerine kullanılıyor.

2. Kanun, yönetmelik, tüzük vb. adlara gelen ekler kesme işaretiyle ayrılır. Belli bir kanun veya yönetmelik kastedildiğinde büyük yazılır ve gelen ek kesmeyle ayrılır.

Millî Eğitim Temel Kanunu'nun adı...
Bu Kanun'un adı...

İkinci satırda da aynı kanun kastediliyor. Örnek yalnızca adın ve ekinin yazımını gösterir.

3. Bir özel adın sonunda üçüncü tekil kişi iyelik eki varsa ve bu sözcüğe başka bir iyelik eki eklenirse kesmeyle ayrılmaz.

İstanbul Boğazımızın manzarası...

Özel adın sonundaki iyelik eki değiştiğinde bu kullanımda kesme konmaz. Ayrıntıyı öğretmeninle inceleyebilirsin.

4. Kurum, kuruluş, iş yeri, birleşim ve oturum isimlerine gelen ekler kesmeyle ayrılmaz.

Gazi İlkokulundan mezun oldu. Türk Tarih Kurumuna başvurduk.

Kurum adlarının ekleri kesmeyle ayrılmaz. Avrupa Birliği adı bu kuralın istisnasıdır.

5. Özel isimlere getirilen yapım ekleri, çokluk eki ve bunlardan sonra gelen diğer ekler kesmeyle ayrılmaz.

Ankaralı • Fransızcayı • İpekler

Yapım eki veya çokluk eki alan bu özel adlarda kesme kullanılmaz.

6. Başbakanlık, Rektörlük gibi sözcüklere ünlü ile başlayan bir ek getirildiğinde son ünsüz yumuşar. Özel kişi ve yer adlarında ise yazımda adın son harfi korunur.

Başbakanlığın eski binası gezildi.
Zonguldak'a yolculuk yaptık.

İlk sözcükte k, ğ olur. Özel yer adı Zonguldak ise yazıda son harfini korur.

Aklında kalsın: "Selin'e" kişi adıdır; "Gazi İlkokuluna" kurum adıdır. Eklerin ayrılışına dikkat et.

Sorumasyon · Tüm hakları saklıdır. · 2026

Tırnak işareti

Aktarılan sözün ya da özellikle belirtilen adın sınırlarını gösterir.

“ ”

1. Birinden ya da başka bir yazıdan olduğu gibi alıntılanan sözler tırnak içinde gösterilir.

Rehberimiz, “Eserlere dokunmayınız.” dedi.

Rehberin sözü değiştirilmeden tırnak içinde aktarıldı.

2. Tırnak içindeki alıntı sözlerin sonundaki noktalama işareti tırnak içinde kalmalıdır.

Selin, “Ölçümü tekrarlayalım mı?” diye sordu.
Atlas, “Başardık!” diye seslendi.

Soru ve ünlem işareti ait oldukları sözle birlikte tırnak içinde kaldı.

3. Bir cümle içinde özellikle vurgulanmak istenen sözler tırnak içinde gösterilir.

Toplantıda “sorumluluk” kavramını tartıştık.

Özellikle belirtilen kavram tırnak içinde gösterildi.

4. Cümle içinde geçen eser ve yazı adları tırnak içinde gösterilir.

“Küçük Prens” adlı kitabı inceledik.

Eserin adı tırnak içine alındı.

5. Tırnak içinde gösterilen sözlerin sonuna gelen ekleri ayırmada kesme işareti kullanılmaz.

“Küçük Prens”i arkadaşlarıma önerdim.

Ek kapanış tırnağından sonra gelir. Ayrıca kesme işareti kullanılmaz.

Aklında kalsın: Alıntılanan sözün son işareti tırnağın içinde kalır. Açtığın tırnağı kapatmayı unutma.

Sorumasyon · Tüm hakları saklıdır. · 2026

Konuşan kişinin sözünü bul

Önce örneği oku. Sonra işaretin neden kullanıldığını incele.

“ ”

1. Bir kişinin sözünü değiştirmeden aktarabilirim.

Sinem şöyle dedi: “Gözlem sonuçlarını karşılaştıralım.”

Sinem’in sözünün başladığı ve bittiği yere tırnak koyduk. Son nokta tırnağın içinde kaldı.

2. Sorulan sözün işareti tırnağın içinde kalır.

Öğretmenimiz, “Hangi yöntemi kullandınız?” diye sordu.
Doruk, “Sonunda çözdüm!” dedi.

Soru işareti ve ünlem, alıntılanan sözlere aittir. Kapanış tırnağından önce yazılırlar.

3. Aynı konuşmayı başka bir biçimde de yazabilirim.

Tırnakla: İpek, “Önce kaynakları kontrol edelim.” dedi.
Konuşma çizgisiyle:
— Önce kaynakları kontrol edelim.

Söylenen söz aynı kaldı. Birinde tırnak, diğerinde konuşma çizgisi kullanıldı. İki gösterim aynı sözün başında birleştirilmez.

4. Kitap adını da tırnakla belirtebilirim.

“Alice Harikalar Diyarında” kitabını bitirdim.
“Alice Harikalar Diyarında”yı kuzenime verdim.

Tırnaklar kitap adını belirtiyor. İkinci örnekte ek doğrudan kapanış tırnağına eklendi.

Aklında kalsın: Aktarılan sözün sınırlarını bul. Tırnakları tam bu sınırların başına ve sonuna yerleştir.

Sorumasyon · Tüm hakları saklıdır. · 2026

Yay ayraç

Cümleye açıklama veya ek bilgi ekler.

( )

1. Bir cümlenin anlamını tamamlayan ya da cümlenin dışında ek bilgiler verilirken kullanılır.

Dayım (annemin erkek kardeşi) mühendistir.

Ayraç içindeki söz, dayı sözcüğünü açıklayan ek bilgidir.

2. Alıntı yapılan sözlerin sonuna alıntı sözün sahibinin ismi parantez içinde yazılır.

“Doğayı korumak hepimizin görevidir.” (Çevre kulübü temsilcisi Beren)

Bu çalışma için yazılan örnek sözün sahibi ayraç içinde belirtilmiştir.

3. Bir tiyatro metninde ya da senaryoda konuşma sırasında kişilerin hareketleri, durumları parantez içinde gösterilir.

Atlas: (Haritayı açar.) Rotamız buradan geçiyor.
Selin: (Yaklaşır.) Birlikte inceleyelim.

Ayraçtaki sözler sahnedeki hareketleri anlatır. Oyuncular bunları konuşma olarak okumaz.

4. Alay veya küçümseme anlamı taşıyan sözlerden sonra konulan ünlem yay ayraç içinde gösterilir.

Çok planlıymış (!) ama hiçbir hazırlık yapmamış.

Söylenen sözün tersinin kastedildiği ayraç içindeki ünlemle gösteriliyor.

5. Bir bilginin doğruluğu hakkında kesinlik yoksa konulan soru işareti yay ayraç içinde gösterilir.

Bu defter 1942’de (?) tutulmuş.

Tarihin kesin bilinmediği, ayraç içindeki soru işaretiyle belirtiliyor.

6. Bir metinde yer alan maddeleri gösteren sayılardan ya da harflerden sonra kapama ayracı konur.

1) Kaynağı incele. 2) Bilgileri karşılaştır. 3) Sonucunu yaz.

Sıralanan maddelerin numaralarından sonra kapama ayracı kullanılmıştır.

Aklında kalsın: Ek açıklamayı çıkarıp oku: “Dayım mühendistir.” Ana cümle yine anlaşılır.

Sorumasyon · Tüm hakları saklıdır. · 2026

İşaretleri birlikte görelim

Bu metinde birden fazla noktalama işareti birlikte kullanılıyor.

17.10.2026 tarihinde saat 10.15’te müzede buluştuk. Rehberimiz şu bölümleri tanıttı: ulaşım, iletişim, tarım. Beren, “Bu araç nasıl çalışıyor?” diye sordu. Kerem, “Ne ilginç bir düzenek!” dedi. Selin’in çantasındaki “Küçük Prens” kitabını dönüşte okuduk.

- Nokta: Tarihin bölümlerini, saat ile dakikayı ayırdı; cümleyi bitirdi.
- Virgül: Müzedeki bölüm adlarını birbirinden ayırdı.
- İki nokta: Müze bölümlerinin listesinden önce kullanıldı.
- Soru işareti: Beren’in sorusunu tamamladı.
- Ünlem: Kerem’in şaşkınlığını gösterdi.
- Kesme: Selin adına ve saat gösterimine gelen eki ayırdı.
- Tırnak: Konuşmaları ve kitap adını gösterdi.

Hazırlama notu
Bu çalışma, kullanıcının sağladığı Deniz Hoca “Noktalama İşaretleri” ders notunun konu anlatımları temel alınarak hazırlanmıştır. Örnekler 4. sınıf için yenilenmiş; karşılaştırmalı cümleler, adım adım açıklamalar ve neden-sonuç notlarıyla genişletilmiştir. Kaynaktaki yazım kusurları ve yanıltıcı kesin ifadeler düzeltilmiştir. İleri düzey ayrıntılar “Biraz daha öğrenelim” olarak belirtilmiştir; bu bölümler öğretmen rehberliğinde incelenebilir.
Kontrol kaynağı: TDK Yazım Kılavuzu, “Noktalama İşaretleri”.

Sorumasyon · Tüm hakları saklıdır. · 2026